

Александар
 ВУЧЕВСКИ

ГРАДОТ УБАВ ПАК ЌЕ НИКНЕ - ПИКОЛОМИНИ (Скопски графит)

И

скрено верувам дека нема скопјанец кој во последниве години не се прашал: што му се случува на мојот град? Одговорот е едноставен: катастрофа! За пет-шест години Скопје беше погодено од "цунами". Но, ова цунами, парадоксално, не беше уривачко, туку напротив обратно - градителско. Резултатот го гледаме сите. Конфекциски градби со лош квалитет и никаква архитектонска естетика и вредност. Овие нови згради никнаа преку ноќ и тоа токму во деловите од градот, кои беа синоним за старата скопска архитектура т.н. стари градски јадра во Дебар маало, Буњаковец, Кисела Вода. Од "цунамито" не е поштедена дури ни Старата чаршија, која е заштитена како споменик од највисока класа.

Денес, кога се движам низ овие стари маала, веќе не можам да ги препознаам. Новите градби доминираат во нивниот урбан пејзаж. Малку стари објекти останала како неми сведоци на едно време, но не верувам дека и тие ќе издржат пред налетот на "градежното цунами". На крај од старите маала ќе останат само имињата.

Недозволиво е вака да се постапува со главен град на една суверена држава. Ми се чини дека на сите македонски влади досега Скопје им бил (и сè уште им е) на последното место во нивните агенди. За градов веќе како никој да не се грижи: ниту централната ниту локалната власт. За да биде иронијата уште поголема сведоци сме на една трагична ситуација. Имено, фирма на градоначалникот на Скопје пред извесно време го урна Кермес. Тоа беше објект заштитен како споменик на културата и едно од култните места на урбаната мапа на Скопје, место кое е врежано во сеќавањата на сите скопјани. Што можеме да очекуваме кога оние кои би требало да се грижат за градот, всушност директно учествуваат во неговата девастација. Веројатно ви станаа познати поимите: општина, градежна инспекција, градежна мафија,

детален и генерален урбанистички план, дивоградби.

Реакции на сè ова речиси и нема, дури и обичните луѓе кренаа раце од својот град. Скопјани како веќе да се рамнодушни на архитектонскиот геноцид кој му се случува на градов. Сите брзаат да купат станови во новите згради, притоа не мислејќи на квалитетот на живеење, кој драстично опаѓа.

Скопје веќе нема свој визуелен идентитет. Денес градов речиси и да нема капитални објекти, кои ќе бидат негово

ција. Навистина е жална глетката на мостот таков каков што е сега: половина конзервиран, половина оставен така како што бил претходно. Ја спомнав на почетокот и Старата чаршија, најстарото градско јадро. Локалитетот кој би требало да биде туристички репрезент на Скопје денес е целосно заборавен и од разни причини ставен на маргините и покрај многуте иницијативи за нејзино повторно заживување.

Ваквата атмосфера, во која живееме, со себе носи и други "споредни последици". Сè она што се случува околу нас придонесува полка да почне да изумира културата на урбаното живеење, и шундот веќе преовладува во сите области. Тоа се забележува на секој чекор. Треба само да излезете од дома.

Денес во Скопје отворањето нов трговски центар или ново кафуле е поголем настан отколку отворањето на некоја изложба или нова театарска претстава. Културните институции се затвораат, а на нивно место никнуваат бутици и угостителски објекти. Нема нови книжарници и галерии, а и на оние кои опстанаа им се заканува затворање. Скопје со своите седумстотини илјади жители денес остана само со една ипол кино сала. Во

прилог на ова сакам да спомнам и една многу интересна теза која ја слушнав деновие. Имено, Скопје сега има ист број театри како и пред триесеттина години. Пропорционално со бројот на жителите денес градот би требало да има десеттина театри. Ова интересно размислување многу ми се допадна, иако неговата реализација од денешен аспект ми звучи како научна фантастика. Понекогаш дури и мислам дека е вистинска среќа што ги имаме и овие театри, такви какви што се.

На крај останува само прашањето - дали сакаме Скопје да стане вистинска метропола на која навистина ќе ѝ доликнува титулата "Главен град", или сакаме да биде безличен град, без душа и идентитет. Ако не се свестиме многу брзо втората опција ми изгледа како реално неизбежна.

МЕТРОПОЛА

обележје, своевиден заштитен знак. Веројатно овој град е единствен главен град на држава кој нема своја градска куќа, а градската управа е сместена во дотраени бараки. Трагична е и ситуацијата со Камениот мост. Имено, симболот на градот и објектот кој се наоѓа на градскиот грб, веќе десеттина години е оставен со незавршена конзерва-

Градот кој само во последниот век преживеа неколку огромни катастрофи: земјотрес, пожари, поплави, војни, денес, откако конечно стана главен град на една суверена држава, имам впечаток дека ја доживува својата најтешка криза.